

**MINA VUKOMANOVIĆ
KARADŽIĆ**

Kad si zvezda, sele moja...

Puno je dece imao Vuk Stefanović Karadžić, ali je Mina bila nešto posebno. Bila je lepa, mila i darovita. Pisala je stihove, družila se sa kičicom, uživala u muzici. Život joj je bio isprepletan malim radostima i velikim tugama...

Kažu bila je lepa. Kažu bila je i srećna i nesrećna. Druželjubiva, obrazovana, omiljena u društvu, talentovana. Sa njom se ugasila loza Vuka Stefanovića Karadžića. Ona je Vilhelmina, Mina Karadžić, udata Vukomanović. Bila je slikarka, pesnikinja, svirala je klavir. Poslednje godine života je provela povučena i sama. Živela je u sećanjima na davnašnju sreću u očevom domu, u suzama za sinom, mužem, roditeljima, braćom i sestrama, i nekim davnim ljubavima. Živela je u Beču, Zemunu, Beogradu...

Sada počiva u crkvi na Savincu kod Gornjeg Milanovca, zadužbini Vukomanovića. Uz huk večito šumne reke Dičine, bečka dama je našla svoje poslednje utočište. Ona, koja osta nedosanjani san mnogih viđenih muškaraca toga doba, pesnika i slikara, očeva ljubimica Minka život okonča kao šumadijska snaha i nesrećna majka. I kao da nasluti da posle njene smrti neće imati ko da joj sveću upali. Mnogo godina ranije, ko zna zašto, napisala je ove stihove:

„Svakako, ona će doći, Pomoliće se na mom grobu. Zna ona da nikog nemam Ko bi se za me pomolio.“

Poklonik pera i kičice

Svet je ugledala 12. jula 1828. godine, u bečkom predgrađu

Landštrase, kao sedmo dete oca Vuka Stefanovića Karadžića i majke Ane. Rasla je u kraju sitnih trgovaca i zanatlija, u porodici gde je smrt harala, i gde se često preplitala radost rađanja i žalost umiranja.

Od malih nogu se odlikovala bistrinom. Bila je miljenica i roditelja i mnogobrojnih prijatelja kuće. Jernej Kopitar, visoki dvorski cenzor, nazivao je „cigančicom“, aludirajući na njenu tamnu put. Brižni otac je želeo da joj pruži sve najbolje. Koliko se moglo u dobavljivom siromaštvu. „Mnogo je toga sebi zakidao, pisala je ona kasnije, samo da bi mi pružio zavidno obrazovanje“. Učila je Mina jezike, volela je muziku, a slikarstvo je učila kod velikih majstora kičice. Volela je portrete. Iz njenog slikarskog opusa je ostalo pedesetak radova, a najčešći motiv su bili likovi roditelja, rođaka, prijatelja. Istoričari umetnosti su kasnije ocenili da je njen razvoj išao linijom sazrevanja. Ali nije sazrela. Porodične tragedije i brojne nevolje su doprinele da se zauvek mane slikarstva, svoje velike ljubavi.

Mina Vukomanović Karadžić je iza sebe ostavila i brojne stihove i prevode. Govorila je više jezika, volela je poeziju, puno je pisala, još više čitala. Stihovi su joj bili ljubavni, rodoljubivi, kadkad tužni, često bolećivi:

„Sećaj me se! Ali ne...
radije me zaboravi,
Biće to bolje za nas oboje;
San je bio lep.. prekrij ga velom,
Zaboravi me odvažno –
ali ne – sećaj me se.“

Ocu je pomagala u sređivanju pripovedaka i narodnih pesama. Zahvaljujući znanju jezika, mnogo toga je prevela i na naš jezik, koji je i sama

naučila tek u petnaestoj godini. Najlepše godine života je provela u roditeljskom domu. Kasnije su je, nažalost, pratile samo nesreće, žalosti i patnje.

Najveće radosti i žalosti

Minu su mnogi voleli, ali je i sama volela. Ostala je nedovršena romansa sa Brankom Radičevićem, ali se bez očevog blagoslova nije moglo. Nije Vuk imao ništa protiv Branka, ali mu je, očigledno, bilo „preko glave“ i pesnika i poezije, a najviše besparice koja ih je pratila. Trideset godina je imala kada se u maju, 1858. godine, u Sabornoj crkvi u Beogradu venčala sa Aleksom Vukomanovićem, bratancom kneginje Ljubice. Volela je Mina ovog obrazovanog Šumadinca, volela je da sluša njegove recitacije, volela je da ga gleda dok je vodio svoje ozbiljne debate. Zbog ljubavi je prešla u pravoslavlje i dobila ime Milica. Aleksa je bio profesor

Univerziteta, učen čovek, ali nažalost bolešljiv. Zbog izgubljenog vida u levom oku, često je morao na lečenje u inostranstvo. Mina je vazda bila uz njega, prikupljajući novac za njegovo lečenje. Godinu dana nakon venčanja je dobila sina prvenca i najveću radost – Janka, ali sreća nije dugo trajala. Svega nekoliko meseci nakon rođenja sina, ista svona koja su najavila njeno venčanje ponovo su zabrujala da oglase smrt njenog muža. Mina je ostala samohrana majka sa sinom u naručju.

O svojoj tuži i usahlim suzama često je pisala u svom dnevniku, ali i o brižnim roditeljima koji su želeli da joj ugrade i ublaže njene patnje. Janko je rastao i vremenom stasao u lepog i zdravog momka. Ali nesreće su se nizale. Najpre je, 1864. godine, sahranila oca, a dvanaest godina kasnije i majku. A onda sledi najgore. U maju, 1877. godine, u svojoj devetnaestoj godini od

tuberkuloze umire i Janko.

Umetnička duša više nije imala suza. Povukla se u osamu koja će je pratiti do kraja života. U grob je odnela sećanja na Vuka, Branka, brojne prijatelje, velike Srbe koji su dolazili u dom Karadžića. Umrula je 12. juna 1894. godine, od zapaljenja bubrega. Sa dušom se rastala u svom domu u Beču. O državnom trošku su posmrtni ostaci preneti u Beograd, na Staro tašmajdansko groblje. Prilikom premeštanja groblja, 1905. godine, zemni ostaci nesrećne žene su, zajedno sa mužom i sinom, preneti u crkvu na Savincu, zadužbini Vukomanovića. A samo mesto, igrom slučaja, znatno pre njenog rođenja, opisao je u svojim zabeleškama i njen otac: „Mesto pitomine, divne prirode, visokog drveća“. Ni slutio nije da će njegovoj ljubimici Minki, baš ta pitomina Šumadije biti večni počinak. ♦

SPOMENAR

Mnogi savremenici su Mini zamerili što kao Vukova naslednica, u čijoj zaostavštini je ostalo puno radova, nije posvetila više pažnje i truda da se ovi spisi srede. Međutim, posle toliko tragedija i žalosti, Mina, očigledno, više nije imala snage. Ostao je, međutim, jedan spomenar koji je, kako je sama zapisala, dobila od nekog očevog prijatelja

na Badni dan.

Ovo „hranilište“ njene intime svojevrstni je, zapravo, bio deo Minine biografije. U njemu su ne samo njeni zapisi, već i reči brojnih njenih i očevih prijatelja. U spomenaru je i Branko Radičević zabeležio i svoju poznatu pesmu „Pevan danju, pevam noću“. Pesmu posvećenu upravo Mini Karadžić.

Max

NEKRETNINE

031/845-450

064/156-97-50

Zlatibor, Đurkovac 66
e-mail: maxradio@ptt.yu

ZLATIBOR

ZA KUPOVINU

nekretnina

odaberite ozbiljnog
poslovnog partnera

**Veliki izbor
APARTMANA
KUĆA I
PLACEVA**

ZLATIBOR

